

TACHOVSKÁ RENETA 2018

Městská knihovna Tachov vyhlašuje 9. ročník literární soutěže.

Soutěž je určena začínajícím autorům z celé ČR.

Téma: **DOMA JE DOMA**

PRAVIDLA SOUTĚŽE:

- 1) Soutěž je určena pro začínající autory z ČR, kterým je více než 15 let.
Je určena pro ženy i muže.
- 2) Kategorie – PRÓZA, POEZIE
- 3) Soutěžící musí dodržet téma.
- 4) Příspěvky v kategorii próza mohou být v rozsahu maximálně pěti stran, v kategorii poezie v rozsahu maximálně tří stran v elektronické podobě (program Word).
- 5) Každý autor může zaslat pouze jediný příspěvek v každé kategorii na e-mailovou adresu: **pujcovnaknih@mkstc.cz**
- 6) Osobní údaje (jméno, datum narození, bydliště, telefon, e-mail) musí autoři napsat na samostatný papír, musí připsat souhlas se zařazením svých osobních údajů do databáze soutěžících a se zveřejněním soutěžního textu.
- 7) Soutěžní příspěvky bude hodnotit porota.
- 8) Hodnocení je anonymní, uděleno bude 1.- 3. místo, nejlepší práce budou publikovány ve sborníku.
- 9) Soutěž začíná 1. února a končí 31. srpna 2018.
- 10) Vyhodnocení soutěže proběhne korespondenční formou.

Informace k soutěži získáte na tel. čísle 374 72 21 61 nebo přímo v knihovně.

**Městské kulturní středisko - odbor KNIHOVNA
Hornická 1695
347 01 Tachov**

Práce hodnotila porota v tomto složení:

Božena Vaňková – ředitelka MKS Tachov

Lenka Erretová – vedoucí knihovny

Mgr. Lenka Ničová – porotce

Mgr. Olga Poláková – porotce

Ludmila Burešová – porotce

Výsledky 9. ročníku – TACHOVSKÁ RENETA 2018

DOMA JE DOMA

Poezie

1. místo	Věra Vaďurová	Praha
2. místo	Marta Zvonařová	Praha
3. místo	Lenka Hladíková	Chodský Újezd

Čestná uznání

Alena Krtilová	Mělník
Marie Zajíčková	Kroměříž

Próza

1. místo	Alena Blanářová	Mikulov
2. místo	Dagmar Holubcová	Kynšperk
3. místo	Petr Šulista	Strakonice

Čestná uznání

Petr Chalupa	Karlovy Vary
Václav Franc	Nová Paka

..... let balonem

Až závrať mě z té výšky jímá...
ta závrať směsí pocitů
je nezemsky jiná
A čím výš...
i stříbrný vítr uslyšíš
křídel šum i hlas
snad čestná je to stráž..?
Nahoře nebe
Pod „nohama“ Z e m
jak lego staletími poskládaná
tím jedinečným
nejkrásnějším obrazem
Slavná minulost
s dneškem se prolíná...
Můj nadhled v hrdém úžasu
všechno to objímá...

Stověžaté město už věky
nad hemžením bdí
jako matka nad dětmi
Zámky plné pohádek
v údolích si hoví
ztracený duch procitá
zlatým míčkem koulí
Hradý na skalách, mezi lesy
ještě pevně stojí
jako roje včel pověstmi a bájemi
kol nich se to jen rojí

Města a městečka do dáli
svítí červenými střechami
věžičkami kostelů dívají se po kraji
Vesnice a vesničky mezi poli
vypadají jak družičky v šumném kroji
byť za humny větrný mlýn
či vysoký stožár stojí
Řeky a říčky, koleje a silnice protínají
ozdobnou síťku do kraje jako by zaplétaly
Tovární komín jak vztyčený prst
do oblak bafá – kazí vzduch, šíří hluk
Hory, lesy, louky a rybníky
utěšený pohled skýtají, mírem
a bezpečím domova dýchají
*Teď Bohu dík vzdávám jen
s perspektivy „nadhledem“
že Domov můj... je jen jeden
a doma je doma v dobrém i zlém...*

I kdybych projela sto zemí snad,
ze severu na jih, z východu na západ,
nad tu naši nikde není.
Srdce to pozná, nic jiného v tom není.

A tak když jedu tam k nám, do kopců,
Už neříkám, že chci, ale chcu
a naběračka je zas žufánek
a buxus není buxus, ale krušpánek...

A je tady tak krásně, až dech se tají.
Jsem zase doma – v rodném kraji.

Pro někoho je domov,
když postaví si dům,
který obežene plotem,
a na zahradě zasadí si květiny.

Pro někoho je domov,
když dá svým psům,
rozloží lehátko se skřípotem
a na terase začne si číst noviny.

Pro někoho je domov,
když kráčí vstříc svým dnům,
to nejlepší nechá dětem
a neskrývá své šediny.

Pro někoho je domov,
když dá prostor čtyřem chodům,
polévce, pak chlebu s buřtem,
nákypu a kusu bublaniny.

Pro někoho je domov,
když koukne k sousedům,
spojeným se životem
a k tomu poslouchá výtky ženiny.

Pro mě je domov,
když oddávám se snům,
a s láskou v srdci den za dnem
kráčím přes cizí krajiny.

Kdybych se stokrát vracela,
vždycky mě přivítá
věž Mělnického kostela.
Stokrát jsem dojata.

Kostel zasvěcen je svatým
Petru a Pavlovi.
Vyhlídka z věže pohled skýtá
na polabské dálavy.

Nejúžasnější je pohled
na řípský polštářek.
Říp nabízí jej Slunci
navečer pro spánek.

Tu roztančí se barvy,
že stojíš v úžasu
a k návratu tě nutí
ten pohled na krásu.

I pod věží je krásně,
když kolem zámku jdeš.
Vinici zpívá řeka
a v tobě něco též.

Tisíckrát kdyby cesty mé
kamkoli vedly mě,
tisíckrát zpět se navrátím
k tobě, můj domove.

Ulička slepá s nízkými domy
od rohu pátý můj rodný dům stojí,
má první slůvka a první kroky
té dávné doby v paměti nosí.

Zase ho vidím ve starém hávu
kdy dlouhá léta mi byl domovem,
upraven nyní pro moderní dobu
přesto nestane se pro mne cizincem.

Vidím okna malá s dřevěnými rámy,
veliký klíč v dlani zase polechtá -
za domem malý kousíček zahrady,
na chodbě vodovod a voda studená.

Vzpomínek na sta v hlavě se motá,
mám vlastní dům se vším pohodlím -
stejně ten můj rodný a ulička krátká
drahé mi zůstává, lásku k nim neztratím.

„Už jedooooou! Už jedooooou! Jupííí!“ samou radostí se snad zblázním! Nedokážu vydržet na místě a zběsile poskakuju za oknem v obýváku sem a tam. Záclony se jen třepou a kočka, která se uvelebila na křesle s nejlepším výhledem, se tváří velice pohoršeně a vrhne na mě opovržlivý pohled. „No no, aby ses nezbláznila, micino jedna namistrovaná“ vracím jí to a také se pokusím o podobný znechucený výraz. Mně to teda zdaleka nejde tak jako jí. To tedy musím uznat, že naše Matylda je v grimasách a hlavně otrávených ksichtech mistrýní.

Ale co, kašlu na ni. Hlavně, že už jsou konečně tady! Tak moc se dnes těším! Pojedeme na výlet a prý někam hodně daleko. To bude super! Na chvíli se zaposlouchám a už rozeznávám zvuk našeho luxusního auta a hned nato otevírání těžké vstupní kované brány.

Než se obě křídla brány zase zavřou, auto už je bezpečně zaparkováno v pětimístné garáži. Máme jich totiž hodně, ale já mám nejradši to modré. Je velké a prostorné a nemusíme se tam s bráchou mačkat. Ale nesmíme v něm jíst a dělat nepořádek, to je pak zle! Snažíme se, ale občas se stane menší nehoda a zpravidla to jako starší slíznu právě já. Mně je šest a jsem už docela velký kluk. Brácha má teprve čtyři, takže je ještě takový precek, no. Ale jsem moc rád, že ho mám.

Když k nám přišel, byl jsem moc šťastný, že si konečně budu mít s kým hrát. A je to opravdu moc fajn. Jezdíme i s našima na společné výlety, také za ostatními kamarády a dokonce jsme se spolu s bráškou účastnili i různých soutěží a akcí. Máme doma spoustu medailí a pohárů a skoro se nám už nevejdou do místnosti, kterou speciálně pro tuto příležitost nechali naši vybudovat. Jsou na nás hrdí a rádi se s našimi úspěchy pochlubí před přáteli a známými, kteří k nám často jezdí na různé grilovačky a párty.

Bráška je teda mnohem úspěšnější než já. Poslední dobou mi to totiž nějak moc nejde. Tátu to docela štve. Prý mám nějakou exteriérovou vadu – ať už je to co chce – a proto prý nikdy nebudu tak úspěšný jako brácha. Mně je to úplně fuk, jsem šťastný a spokojený i bez medailí. Ale nechci je zklamat a hrozně nerad vidím, když je z toho táta rozmrzelý a máma smutná.

Taky jsme se s bráchou spolu začali trochu rvát. Ale to je přece mezi klukama normální! Jak si to máme mezi sebou jinak porovnat? My v tom máme během chvíle jasno a za chvíli jsme zase nejlepší kamarádi, ale naši se pak vždycky hrozně zlobí – a většinou teda na mě. A to je mi pak moc líto. Možná proto mě už teď tak často neberou na výlety a soutěže s sebou a většinou musím

čekat doma. Ale nevdá. Já se polepším. Všechno bude zase dobré a ještě si spolu užijeme spoustu srandy....

Klíč zarachotil v zámku a já utíkám přes celý obývací a skočím mámě do náruče. Jsem tak šťastný! Celou ji od radosti vypusinkuju a umačkám. „Mamí! Mamí! Konečně jsi doma!“ skáču a tancuju okolo ní a chce se mi zpívat. „Pojedeme na výlet! Hurá!“ juchám a jásám a chci jí toho tolik povědět. Jak moc se těším a jak moc ji mám rád.

Máma je ale dnes nějaká zamyšlená. A čím víc se s ní chci mazlit a přitulit, tím víc se odtahuje.

Asi měla dnes hodně špatný den. Dokonce to vypadá, že snad i plakala! No, tak to radši budu sekat latinu a budu se snažit ji co nejmíň zlobit. Táta je taky nějaký nabroušený, hm, asi se cestou domů v autě pohádali. Poslední dobou to tady bylo docela na denním pořádku. A když to začalo, raději jsme se vždy pěkně v tichosti s bráchou vytratil a někam se zašili.

Oni to tak asi nemyslí, ale pro nás jsou ty jejich hádky šílený stres. Když táta začne zvyšovat hlas a máma se pak rozpláče, může mi z toho srdce puknout. Nejraději bych se za ní rozběhl, schoulil se k ní do klubíčka a řekl jim: „Už stačí! Prosím! Už toho nechte! Já už to nevydržím! Už dost!“ Ale to nejde. Tohle jsou dospělácké záležitosti a do těch my se nemáme co plést. A táta je dost prudas a já mám v těchto chvílích z něho fakt strach. Myslím, že bych nějakou i schytl a tak se raději krčím někde v koutě a čekám, až to přejde.

No, dnes to vypadá, že si asi celkem dost bouřlivou hádku spolu odbyli už cestou domů, takže teď tady pro změnu budeme mít lekci tiché domácnosti. Ach jo. To taky není žádná výhra. Sice se nebude křičet a brečet, ale když za nimi teď půjdu, bude to jen: „Teď ne. Běžte si hrát někam ven.“ Takže zábava se nekoná. Ale co ten náš výlet? Nic nebude?

Ale jo! Bude! Máma chystá na cestu a balí. Jupíííí!!! Nedokážu svou radost skrývat a tak začnu běhat po pokoji a nadšeně výskat. Oči mi jen září a nohy se nemůžou udržet na místě. Nejraději bych vyskočil až na strop. Máma se na mě jen smutně dívá a po tvářích se jí koulí slzy. Tak to dnes asi opravdu muselo být velký. Ale já jí to všechno vynahradím. Od toho mě přece má! Budu ten nejzlatější a nejhodnější kluk pod sluncem a v autě nic nerozliju, nerozbiju a ani jednou nezazlobím!

Konečně jsme v autě. Máme s sebou nějak málo věcí, teda většina je mých, takže asi nejedeme nikam na dlouho. Ale to neva. Hlavně, že se jede! Huráááá! Táta startuje a vyrážíme.

Po cestě panuje velice dusná atmosféra. Táta s mámou spolu nepromluví ani slovo. Máma občas vzdychne, občas si utře slzu, co jí stekla po tváři. Ach jo.

Tohle mě tak moc bolí. Kdybych mohl, hned bych jí tu slzičku otřel a přidal k tomu ještě milion pusinek. Ale jsem vzadu a přes všechny ty bezpečnostní pásy se k ní nedostanu, i kdybych moc chtěl. Za chvíli jsme ale pryč na místě, tak bude ještě příležitost jí ukázat, jak mě mrzí její lítost a zkusit ji alespoň trochu rozveselit.

Právě vjíždíme do nějakého cizího dvora. Tady jsme ještě nikdy nebyli. Ke komu to jedeme? Asi nějakí noví známí. Z oprýskaných dveří starého domu vyšel vysoký pán a přísně si prohlédl naše nablýskané auto. „To je fáro, co?“ chce se mi na něj zavolat, ale moc přátelsky se netváří, tak to raději ani zkoušet nebudu.

Hned za ním vykoukne jeho paní. Ta je malá, boubelatá a moc hezky se usmívá. S tou budu určitě brzo kamarád. Na nic nečeká a vybíhá nám naproti. Táta mezitím zaparkuje a já se můžu konečně trochu po té cestě protáhnout. Mám nohy celé ztuhlé a taky velkou žízeň. „Brácho, na co čekáš? Tak vylez konečně taky z toho auta!“ volám na něj, ale nikdo mi neodpovídá. Moment! Jel s námi vůbec? Nebo že by ho naši nechali doma samotného? To se mi nějak nezdá.

Oběhnu celé auto a zkusím se po něm ještě podívat. Nikde není. Tak to je zvláštní. Já jsem se celou dobu tak těšil, že jsem na něj vůbec nemyslel. „Mami, tati, kde je brácha? Nezapomněli jsme ho někde na benzínce?“ přibíhám k nim a stále se ještě rozhlížím. Ale naši jsou zabraní ve vážném rozhovoru s těmi cizími lidmi. Vypadá to, že je také vidí poprvé. Představují se a podávají si ruce. A máma pláče..... Moment.... Co se to tady děje....?

Tak počkat, počkat! To jsou přece moje věci! „Táto! Proč je dáváš těm lidem? To jsou moje hračky a moje peřinka!“ Nikdo mě ale neposlouchá, jen mluví a předávají si spoustu informací a nějaké papíry. A taky peníze. Co to tam domlouvají?

Máma stále pláče a vůbec se na mě nedívá. „Mami. Tak mami!“ snažím se s ní mluvit, ale ona odvrací svou tvář a utíká do auta. Běžím rychle za ní, ale něco mě silně zatáhne zpátky. Co je? Co to má být?

Ohlédnu se za sebe a vidím toho přísného pána, jak mě pevně drží. Nevypadá, že by mi chtěl ublížit, ale ani pustit. Jeho paní mě chlácholivě hladí po hlavě a soucitně mě utěšuje. Počkat, počkat! Ale já tady nechci zůstat! Já chci za mámou! „Haló! Mami! Tati! Kam jedete? Proč mě tu necháváte? Já chci s vámi domů! Mamíííí!“ mé smutné volání ale zaniklo při zvuku odjíždějícího auta. Našeho auta.

Proč mě tady nechali? Co jsem provedl? Že jsem se občas pral s bráchou? Mami, tati! Já už to nikdy neudělám! Nechám si od něj klidně nafackovat, ale

už to nikdy neudělám. Prosím! Vraťte se pro mě! Vždyť já vás miluju ze všeho nejvíc na celém světě! Prosíííím!!!!

Ani se neotočili. Ani nepřibrzdili. Odjeli. To je konec. Nemůžu žít bez nich. To raději zemřu žalem....

Už jsou to dva měsíce a já stále, den co den, čekám u vrat a vyhlížím, jestli neuslyším zvuk motoru našeho auta. Třeba se pro mě vrátí. Určitě se pro mě vrátí! Možná jen museli něco zařídit a pak se pro mě hned vrátí. A zase si spolu všichni budeme hrát. Ale nejedou. Žádné auto a žádné zprávy. Nic. Jako by na mě úplně zapomněli. Ale proč? Co jsem provedl, že už mě nechtějí?

Možná, že je to kvůli tomu, že jsem přestal být tak úspěšný v těch soutěžích. Ale já se snažil! Snažil jsem se! A budu ještě víc, slibuju! Určitě vám vyhraju ještě spoustu pohárů. Budu úspěšnější než brácha a budete na mě hrdí. Opravdu! Jen mě, prosím, vemte zpátky domů! Udělám všechno na světě! Tak moc mi chybíte, všichni!

Čekám u těch vrat každý den už půl roku. Nikdo nejede, nikdo nepíše a nikdo ani nevolá. Zapomněli na mě. Nechali mě u cizích lidí a už pro ně neexistuju. Sedávám tady u kraje a při každém zvuku auta, které jede okolo, se mi srdce zastaví. Občas mi někdo z projíždějícího auta zamává, ale naši to nejsou. Nejedou. Už se nevrátí....

Noví rodiče se o mě starají hezky. Pán je sice přísný, ale v jádru dobrák a s paní si velmi dobře rozumím. Stále mě hladí a mluví na mě. Vypadá, že mě má opravdu ráda. Velmi jsem si ji oblíbil. Trochu mi připomíná mámu, ale moje máma to není. Ach maminko, proč jsi mi to jen udělala? Proč jsi mě raději nehodila někam do řeky? Vždyť já mám v sobě takový žal, že z toho snad zemřu! Proč jsi mě od sebe odvrhla? Co jsem ti udělal? Snesl bych ti modré z nebe a miluju tě stále i přes to všechno. A kdyby ses tady dnes nebo kdykoliv objevila, vůbec bych se na tebe nezlobil a byl bych šťastím bez sebe!

Nikdo nevolá, nikdo nepíše a nikdo nejede. Už je to rok. Čekám stále každý den a ještě stále věřím, že třeba jednou v zatáčce uvidím naše krásné nablýskané auto. Z něj vystoupí máma a poběží mi naproti. Hned se obejmeme a už budeme navždy spolu. Bylo to jen nějaké nedorozumění a už je to všechno pryč. Stále věřím. Stále doufám.

Nevím, jak dlouho už to je. Každý den stojím a čekám u našich vrat. Už to bude asi několik let. Nohy už mi tak neslouží a oči už moc nevidí. Tlapky bolí a kožich už ztratil svůj původní lesk. Ani štěkat už mi nejde tak, jako dřív. Zestárl jsem a můj život se pomalu blíží ke konci. Všichni jsou tady na mě moc hodní a nic mi nechybí. Přesto stále čekám.

Občas si říkám, jestli se mi to všechno jen nezdálo. Jestli jsem dříve opravdu měl jinou rodinu, mámu, tátu i bráchu. Nebyl to všechno jen sen?

Dnes už jsem k vratům sám nedošel. Táta už dávno nemá ten svůj přísný výraz. Vlastně je docela hodný. Viděl, že dnes už to k vratům sám nezvládnou. Nohy už mě neunesou. Jsou slabé a podlamují se mi. Pohlédl na mě se slzami v očích, vzal mě do náruče a odnesl mě na mé místečko u vrat. Tady je mi dobře. Tady si chvíli odpočinu. Máma mi přinesla teplou deku a přikryla mě. Já si tady jen chvíli oddechnu. Jen chvíličku. Mám to tady rád.

Oči už mi padají a víčka se pomalu zavírají. Dech se zpomalil a srdce bije už jen nepravidelně. „Neplačte! Měl jsem u vás krásný život a moc vám za vše děkuji. Odpusťte mi, že jsem nedokázal být nejlepší, nebo alespoň lepší. Snažil jsem se a měl jsem vás moc rád. A opravdu mi u vás bylo moc hezky. Děkuji vám za všechno.“ Oba dva mě hladili, drželi mé tlapky ve svých rukou a byli se mnou až do samého konce.

Z posledních sil jsem ještě naposled otevřel oči. Co je to to modré vzadu? Špatně vidím a mám to rozmazané. Počkat! Není to snad naše modré auto? Že by přece? Haló! Tady jsem! Pořád jsem to já! Nikdy jsem na vás nezapomněl a stále vás všechny miluju! Jste to vy? Pospěšte, už neudržím otevřené oči....“ Pohřbili mě přímo tam u těch vrat. Byl jsem šťastný, protože stále můžu doufat, že třeba, jednoho dne se – možná - pro mě moje pravá máma s tátou vrátí.

Sláva, ještě pár kroků. To byl čí nápad, vydat se na tak dlouhou túru? Raději nemyslet. Karel se už jen tak tak plouží. Naštěstí nic nevyčítá. Ale ty oči! Copak to má staroušek zapotřebí? Ach jo. Máma říkala, ať jede sama nebo s kámoškou a dědka nechá doma. Ne, zase musela mít vlastní rozum.

A co, je dospělá a nepotřebuje se přece pořád radit s rodiči. A Karla miluje, je to její láska, to by mamka přece mohla pochopit. Bez něj ani ránu, už spolu prožili hodně a prodloužený víkend si bez svého oddaného dlouholetého přítele rozhodně představit nedokáže. Jsou sehraná dvojka. Bez debat.

Slunce už dávno zapadlo, okolní krajina poněkud zešedla a ztratila své kouzlo. Pod nohama křupe sníh a mráz se už dobývá pod rukavice a bundu. A to meteorologové předpovídali zimu mírnou. Ještě štěstí, že to nepodcenila a opravdu zimně se vybavila.

Je načase, nohy už má zmrzlé, na Karla už ani nemluví, jak má ztuhlou pusu. Ten pobyt tady uprostřed zimy si opravdu vymyslela v nějakém pohnutí mysli.

„Dobrý večer, slečno Karolíno,“ ozve se ze tmy. „Už jsme měli strach, že jste zabloudili.“

Nemá sílu ani odpovědět. V žaludku jí kručí, ale milá tvář paní domácí jí dodala energii na poslední finiš. Ještě tři schody a je doma. Tedy..., v útulném penzionu v srdci Šumavy.

Vděčně se na kyprou ženu usmála, ale nevydala ani hlásku. Jen odevzdaně zvedla ruku v teplých palčácích a naznačila něco jako pozdrav.

Jídelna malého útulného penzionu byla příjemně vytopená. Teď to tak vidí na pořádný talíř horké polévky. Nejde se ani převléct, nohy začínají rozmrazat a udělat krok navíc je nad veškeré síly. Bundu přehodila přes opěradlo protější židle, čepici, rukavice a šálu rozložila na topení pod oknem a jala se rozvazovat boty. Mokrý a zmrzlý tkaničky statečně odolávaly, ale po chvíli byly nohy vysvobozené. No co, do pokoje pak dojde jen v ponožkách. Mají tady čisto a vyluxováno snad i ve sklepě. Také boty zaujaly místo u horkého radiátoru.

Ohlédla se. Karel se už vploužil do místnosti, ale spokojeně nevypadá. Mele z posledního, těm jeho nožičkám dala dnes pěkně zabrat. Teď je na ni naštvanej a bude ji do rána ignorovat. „Nic neříkejte, tady máte horkej čaj a bramboračku přinesu za chvíli. Musíte být řádně unavená, co?“

Jak to ta dobrá duše může vědět? Copak je vševědoucí? Je jak máma. Ta taky mnohdy věděla všechno dřív, než otevřela pusu.

Máma. Co asi teď v zimě za dlouhých večerů dělá? Popíjí ten svůj bylinkový čaj a čte si. Nebo plete. Nebo paličkuje. Už dlouho neslyšela uklidňující ťukání paliček. Taky se to chtěla kdysi naučit, ale po chvíli marného úsilí s tím sekla a šla s tátou štípat dříví nebo mýt auto. V tomto ohledu je naprosto nepolíbená. Ruční práce ji obešly velkým obloukem.

„Au, je to horký...“ spálila si jazyk, ale probralo ji to ze vzpomínek a ztuhla.

„Karlíku..., Karle, kde jsi?“

Karel se uvelebil pod stolem a chrupká. Ani si nevšimla, že mu laskavá paní domácí přinesla starou deku, vodu v misce a hrst granulí.

Fakt, jak máma. Vzpomínky se zase přikutálely. Přitom si vůbec nejsou podobné, paní domácí je kopie Škopkové a máma je maličká, sotva metr pětapadesát. Vždycky se tomu spolu smály, jak ji centimetr po centimetru dorůstala a pak se k ní čím dál víc skláněla.

„Tak tady je ta polívka, a kdyby bylo málo chleba, tak řekněte, ještě donesu. Co kafe, dáte si?“

„Děkuju, já moc kafe nepiju. Dám si ještě ten výbornej čaj, jestli bych mohla poprosit.“

„S citrónem...?“

Už jen přikývla.

S plnou pusou směsi hub, brambor, zeleniny a majoránky se zase odebrala do svého světa. Proč vlastně nepiju kafe? Táta pije turka. Naprosto jasně slyší, jak táta vždycky říkal: „Lásko, dáme kávu?“ Jojo, to je už dávno. A mamka natočila vodu do modré smaltované konvice, dala ji vařit a připravila hrnky. Krásné keramické hrníčky z dílny tety Anity. Tátovi na kafe a sobě..... na čaj. Nojo, ona vlastně doma kávu nepila.

Vzpomínky najednou získávají jasné obrysy a začínají se jí vybavovat i detaily. Máma pila vždycky kafe v práci s kolegyní, paní Janou. Dopoledne malej šálek, odpoledne malej šálek. A když měla kolegyně dovolenou, tak ani neměla chuť. Ano, tak to bylo. Proto si máma doma kafe už nedávala. Chutnalo jí jenom v práci.

Karolína se usmála. Všude doma byly byliny, máma vařila lektvary na kašel a nutila je pít ty děsně zdraví prospěšné čajíčky. Ale musela uznat, že to zase nebylo tak špatné. Většinou jim chutnaly. S medem od sousedů, s citrónem a někdy i se zázvorem.

Tak to bude asi tím. Proto kafe moc nepije ani ona. Káva doma byla slavnostní událost. Ne proto, že by na ni neměli, ale pití kafe byla vzácná příležitost k rozhovoru a sdílení. U kafe se probraly smutky i radosti, vážná rozhodování a nebo se jen tak láskyplně mlčelo. Zvlášť, když k tomu upekla nějakou ňamku.

Kdyby jen máma věděla, kolik káfi se běžně vypilo na koleji před zkouškami. A to byl ten nejslabší rajc. Jen ona, jako správná vesničanka, pila byliny nebo pečený čaj, tedy ovocný mišmaš v cukru. A zkoušky má všechny. Pravda, něco s odřenýma ušima, ale má.

Máma. Vždycky s ní prožívala všechny pády a úspěchy, bolístky i bolesti a nikdy netlačila na pilu. A nedávala ultimáta. Naučila ji sepisovat si PRO a PROTI. Přemýšlet. Neukvapovat se, ale také nebýt nerozhodná. I tu univerzitu zvládá díky všem těm základům položeným doma. Šla za svým pomalu, nezvolila žádnou strmou cestu, na které by hrozil taky strmý pád. Hezky pozvolna, krok po kroku, průběžné cíle.

Letos končí. Dá se říct, že zvládla vysokou školu, a proto se, možná trochu neuváženě, odměnila Šumavou. V zimě. Brr. Už nikdy.

„Prosím, mohla bych dostat ještě jeden čaj? Anebo mi to dejte do konvičky, ať se kvůli mně tolik nenaběháte. Je fakt výbornej. A ta polívka taky. Děkuju.“
Spokojený výraz paní domácí ji ujistil o staré známé pravdě, že dobré slovo potěší srdce.

„Pekla jsem, dáte si k tomu čaji kousek švestkového koláče s drobenkou? Gratis, ode mě. Náš táta to nejí, ten je na jitrnice.“

Má té dobré ženě říkat, že je taky na jitrnice? Že nejlepším koláčem je pečený bůček nebo koleno s křenem?

„Vezmu si ráda, děkuju.“

Přinejhorším to zblajzne Karel. Nějak nenápadně mu to strčí pod stůl. Ohnula se, aby zkontrolovala životní funkce malého knírače. Hrudníček se pravidelně zvedal, je to dobrý. Z granulí nezbyl ani drobeček, takže všechno bude v pořádku. Na pováženou by bylo, kdyby ta malá popelnice nejevila o jídlo zájem.

Zlatičko. Pryč jsou časy, kdy na agilitáckých závodech sbírali poháry a medaile. Už je z kluka dědek. Ale jejich vzájemná láska a kamarádství trvá celá léta. Vlastně i proto si nepořídila dalšího psa. A taky proto, že by na něj neměla tolik času. Je vděčná za všechny ty stejně postižený lidi na fakultě obecné zootechniky, kteří jí dovolili vystudovat kynologii s Karlem na klíně nebo pod židlí.

Jako by ta prťavá psovitá šelma věděla, co se jí honí hlavou, položila si packy na její nohy a začala funět na kotníky. Jé, to je příjemné.

Také už jen vzpomíná na dobu, kdy Čárlí vycítil každý blížící se epileptický záchvat a donutil ji jít si lehnout. Tenkrát s tátou a mámou přečetli kdekou knížku a studii o těchto psích schopnostech. Z vlastní zkušenosti může říct, že

to fakt funguje. Čarlí se vždycky uvelebil u ní a položil hlavu mezi krk a klíční kost. Hlídal její dech a každý pohyb.

Díky Bohu, z epilepsie se dostala. Z lásky k tomu malému tvorečkovi nikdy.

„Nechcete si popovídat?“, vyrušil ji známý hlas. „Vypadáte smutně, stalo se něco?“

„Nezlobte se, paní domácí, vůbec se mi nechce mluvit. Jsem dost unavená, ale za to dobrý jídlo moc děkuju. Je to tu u vás jako doma.“

Hmm, tak tohle asi nemusela. Viděla, jak světýlka v očích Škopkové pohasla. Nafackovala by si. Co by jí to udělalo, pár minut se věnovat někomu jinému, než sobecky sama sobě?

Máma ji nikdy neodbyla.

„Paní Šk... domácí, nezlobte se. Sedněte si, vlastně budu moc ráda. Ten koláč je výbornej, povedl se vám.“

Jiskřičky byly zpátky. Paní domu doplnila Karolíně konvičku čajem, donesla med a před sebe postavila krásný keramický půllitrák.

„Je to jenom taková břečka, půl na půl s mlíkem. Mně to tak chutná,“ reagovala na nevyslovenou otázku.

Asi viděla Karolínino zdvižené obočí a pohled upřený na ten kýbl s kafem. Musí se trochu kontrolovat.

„A to usnete, když tohle vyžahnete takhle navečer?“

„Jo, to není problém, však říkám, kolem kafe to jen prošlo.“

Hm, paní je asi jedna z těch, co si dávají kofein na žízeň.

„Kolik mu je?“ pohodila paní domácí téměř nezmatelně směrem ke Karlovi.

„Třináct,“ odpověděla šeptem Karolína, „zrovna jsem vzpomínala, jak byl před deseti lety plný energie, závodili jsme, řádili..., a já ho teď skoro odrovnám. Nějak jsem si neuvědomila...“

Odmlčela se. Začala mít podezřele vlhko v očích.

Najednou jí nevadilo s někým promluvit. Ne, že by únava přešla, ale cítila, že tato paní má opravdu zájem.

„Víte, stojím před dalším životním rozhodnutím a asi jsem potřebovala někam vypadnout, abych si všechno v klidu srovnala. Vždycky jsem se svěřovala Čarlímu, on mě poslouchal a já jsem si nahlas mohla utřídit myšlenky. Jsme spolu od páté třídy. Díky němu jsem se taky rozhodla studovat kynologii. Asi od osmičky chci cvičit asistenční psy, protože je plno lidí, kterým pes může hodně usnadnit život. Já jsem to prožila na vlastní kůži. Zatím jsem při studiu dělala předvýchovu štěňat.“

Paní domácí kývla, že rozumí a přinesla Karolíně další konvičku čaje. Sama pokračovala v usrkávání studené tekutiny, která už kafe ani vzdáleně nepřipomínala.

„Pokračujte, poslouchám vás.“

„No, víte, končím vejšku a mám na vybranou. Nabídli mi práci na jedné pražské veterinární klinice a taky bych mohla být cvičitelkou slepeckých a asistenčních psů. Oslovili mě z Asociace cvičitelů asistenčních psů a potřebovali by mě. Obojí je strašně lákavé a obojí jsem vždycky moc chtěla. Vlastně se mi plní sen. Taky bych mohla být součástí canisterapeutického týmu.“

„A v čem je tedy problém?“ zahuhlala Škopková do püllitru.

„Noo, neumím se rozhodnout. Klinika i výcvik je v Praze, terapeutkou bych byla ponejvíc ve Varech...“

Nabrala si zamyšleně lžičkou med a začala ho pomalu míchat v chladnoucím čaji.

„Vlastně bych se vrátila domů, z Varů je to k našim kousek..., ale nevím...“

Aby nemusela pokračovat, ponořila nos do voňavého oparu máty, citrónu, aronie a medu a nechala na jazyk působit ty rozdílné chutě, které se spojily do něčeho úžasně známého.

„Vy máte aronii?“

„Mám. Před časem jsme zasadili dva stromky a každý rok máme pěknou úrodu. Mátu si taky pěstuju sama a mám nasušeno na celou zimu. To víte, tady na Šumavě jsme vděční za jakékoli bejlí, které můžeme zužitkovat. A ono to taky voní jinak než to smetí, které se kupuje v obchodě.“

„To znám, vyrostla jsem v tom. Aronii jsme si mazali na chleba i na palačinky a máma si ji dávala do jogurtu. Ale nejvíc mi chutná aroniový likér. Je to báječné, jak jemně trne na jazyku.“

„Paní domácí, mohla bych se na něco zeptat?“, Karolína ani nečekala na odpověď a pokračovala: „Vy jste s manželem sami? Nemáte děti? Zatím jste se totiž ani nezmínila...“

Usrkla čaje. Potom pomalu olízla zbytek nerozpuštěného medu na lžičce a trošku nervózně s tímto kouskem nerezu začala na stole točit.

„Víte..., jste pořád tak dobře naladěná, na nic si nestěžujete, ani třeba na děti..., že nejedí... Nemáte tu žádnou rodinnou fotku, tak jsem myslela...“

„Ale zlatíčko, vy nevíte, že děti nám jsou jen svěřené na nějaký čas a až se ten čas naplní, musíme je pustit? Samozřejmě máme děti. Máme i vnoučata. A všichni za námi jezdí, jen tu nejsou pečení vaření. Vydržte...“

Karolína se dívala na tu dobrou duši, kterak se zvedla a obratem donesla z kuchyně čerstvý chleba, sýry, nakládané okurčičky, flák uzeného bůčku, prkýnko, nůž a vidličky.

„Tak, dejte si... Jo, přece jen jsem na to kafe postavila, vypadá to, že budeme mít dlouhý večer..., nevádí, že ne? Ještě něco...,“ přelétla paní domácí pohledem stůl.

Za chvíli se na stole objevila láhev vína, sklenička a pak ještě jedna s mokem z Plzně.

„No co, přece k tomu uzenému nebudete pít čaj. Táta nám za chvíli donese i to kafe a postará se o ty lidi z Budějic, co bydlí na dvojce. Večer je náš. Nespěcháte do postele, že ne?“

Ne nespěchá. Vlastně nespěchá nikam. Zítra jí končí pobyt tady a musí se vrátit.

Vrátit. Ale kam? Vrátit do Prahy a chodit se štěnaty po Václaváku, učit je na ruch velkoměsta, jezdit s nimi tramvají a metrem bez cíle, zvykat je na eskalátory? Při studiu to bylo skvělé využití času k něčemu dobrému, taky ji to donutilo chodit ven s Čárlím, ale chce to dělat dál? Kolik těch štěnat už vypiplala, naučila základy a pak je musela odevzdat? To samé by bylo s asistenčními psy. Dokáže se bez emocí vzdát pejska, kterého s láskou a neskutečnou trpělivostí vycvičila?

Začíná o tom pochybovat.

Klinika. No, nevádí jí pavouci, hadi, ještěrky. Miluje psy. A nesnáší kočky. A že jich tam páníčkové nosí! Zažila těch zelenookých drápatých šelem na brigádě na veterině dost.

Proč si vlastně nepopovídat? Stejně se bude muset rozhodnout sama. Jeden čas strašně moc chtěla z domu. Zažít svobodu, starat se o sebe, rozhodovat si o svých věcech. Mít svůj klid.

Zábrany se rozpouští jako rampouch na jaře. Najednou jí podobné kecací chvíle chybí. Svou samostatnost v metropoli zaplatila samotou. Jiným finančně pomáhali rodiče, ona chtěla všechno zvládnout bez pomoci.

Následující hodiny ve společnosti paní domácí uběhly jako voda. Snědly bůček i okurky, vyměnily si recepty na domácí chleba. Probraly nejnovější trendy ve zdobení dortů a shodly se, že nejlepší jsou klasické másláky. Zavrtaly do sportu, zahradničení i do včel. Povyprávěly o svém dětství, touhách, plánech. Mluvily o životě.

I to kafe vypily. Však to byla zvláštní chvíle. Sdíleci, jako kdysi doma. Laskavý čas strávený s milým a blízkým člověkem. Karolínino srdce zaplavilo zvláštní teplo a klid. Už věděla..., ráno zavolá mámě.

Zamrzlá okna auta už oškrábala, tašky i zbytek granulí složila do kufru a nechala chvíli běžet motor, aby Čarlí nečekal ve studeném autě. S domácími se rozloučila už po snídani a společně zaslzeli.

Rozhlédla se po okolí a před cestou, která ji teď čekala, si najednou vzpomněla na Halase:

„Ať si jen země letí do prázdna, ať si jen letí, jen když zbude jistota jednoho místa, místa posledního, místa jen pro hrob. Chci ho mít tam, jen tam u nás. Kdyby mi jen oči pro pláč zbyly, já se tam vrátím, já se i poslepu vrátím.“

Ještě stáhla okénko a zamávala na paní domácí:

„Domů...!“

Pavel žil běžný život. Byl ženatý, měl dvě děti, zajímavé zaměstnání, kterému často věnoval víc, než musel. Práce ve výzkumném ústavu ho ale bavila, šéf si ho vážil a jeho práci dokázal i patřičně finančně ocenit. Byly dny, kdy se chodil domů jen vyspat. Manželka to zpočátku tolerovala, po čase jí jeho nadměrné pracovní úsilí začalo vadit.

„Pavle, nechceš trochu zvolnit? Vždyť se skoro nevidíme,“ řekla mu jednou po večeři.

„Ale, miláčku, nedělám to přece jen pro sebe, ale i pro vás, pro tebe i děti. Chci, abys byla šťastná.“

„Šťastná? Já ale nedokážu být šťastná bez tebe, i dětem scházíš, ptají se, kdy už bude táta zase s námi doma? Vidí tě ráno u snídaně a většinou chvíli před spaním, chybíš jim.“

Přiznal si, že manželka má pravdu, ale ... Doma se cítil nesvůj, domov se pro něho postupem času stal klec, kde nemohl v klidu přemýšlet o problémech, které v práci momentálně řešil. Byl prací přímo posedlý a vůbec si neuvědomoval, jak tím rodině ubližuje.

Při jedné ze služebních cest nezvládl řízení, vjel do protisměru a čelně se srazil s nákladním automobilem. Vrtulníkem záchranné služby byl převezen na chirurgické oddělení fakultní nemocnice v Hradci Králové. Jeho zdravotní stav byl vážný. Mnohačetná zranění a zlomeniny ohrožující základní životní funkce. Podstoupil řadu operací a jeho nucený pobyt ve zdravotnickém zařízení se nepočítal pouze na týdny.

Do nemocnice ho přivezli v bezvědomí. Trvalo několik dní, než byl schopný pochopit, co se s ním vlastně stalo a v jaké situaci se ocitl. První, co ho zajímalo, byla práce. Kdo zajišťuje to či ono, jak pokračuje výzkum a zda se potvrzují jeho předpoklady.

„Pozdravuje vás manželka a děti, ptaly se na vás,“ sdělila mu zdravotní sestra.

„Děkuju,“ odpověděl a znovu se zajímal o práci.

„Teď se tím nezatěžujte, buďte rád, že jste z té srážky vyvázl živý. Čeká vás ještě několik chirurgických zákroků, potřebujete především klid.“

„Ale když já ...“, nedal se odbýt.

„Říkám vám znovu, teď jde hlavně o vaše zdraví, výzkumák vypusťte z hlavy, ten se nyní musí bez vás obejít.“

Dny pomalu plynuly. Spolupracovníci z ústavu ho sice občas navštívili, ale moc se toho od nich nedozvěděl. Stále opakovali to samé: Hlavně se dej do pořádku, práce neuteče, zdraví je přednější.

„A výzkum? Jak to vypadá?“ nepřestával se ptát.

„Neboj, pokračuje.“

Jejich odpovědi ho zraňovaly. Tvrdě a bez obalu ho přesvědčovaly o tom, že není nenahraditelný. Že se bez něho v práci obejdou. Že není tak důležitý, jak si myslel. Prožíval nepředstavitelné zklamání, které postupně narůstalo v neustále se prohlubující pocit křivdy. Propadal se do beznaděje. Návštěvy manželky a dětí ho unavovaly. Slova útěchy a povzbuzení se mýjely účinkem. Namísto, aby mu dodávaly naději, prohlubovaly u něho deprese.

Ošetřující lékař manželce na dotaz, co má dělat, odpověděl: „Chápu vás, je to těžké, ale neztrácejte víru, čas dokáže mnohé.“

A skutečně. Pravidelné návštěvy rodiny u pacienta na lůžku vedle něho pokaždé prozářené štěstím a radostí ze společně prožitých okamžiků mu sice zpočátku šíleně vadily, ale časem se staly impulsem k jeho rozhodujícímu se zamýšlení nad vlastním životem. Začalo mu docházet, že něco podobného už hodně dlouho neprožil. Byl příliš ovlivněný vlastní výzkumnou prací, která se mu stala jediným smyslem života. V myšlenkách se vracel do svého bytu, procházel jeho místnosti, pozoroval své děti, jak si hrály. Vzpomínal, jak rád pomáhal v kuchyni manželce s přípravou chlebíčků, když čekali návštěvu. Jak chodili s dětmi na společné vycházky. Jak se v létě koupali a v zimě sáňkovali. Kdy naposledy s nimi seděl na gauči při rozsvícené svíčce a společně si povídali?

Pojednou si plně uvědomil, že byl ve svém bytě pouze hostem. Tvrdil sice, že dělá vše pro rodinu, ale byl jen jejím formálním členem. Jeho chování ve vztahu k manželce a dětem se během jeho nuceného pobytu v nemocnici očividně změnilo. Začal být starostlivý, pozorný, něžný, usmíval se a co hlavní, nehovořil o práci. A když ho konečně propustili z nemocnice, k překvapení manželky i dětí si s nimi sedl, všechny je objal a řekl: „Ani nevíte, jak rád jsem zase mezi vámi, mám vás rád, doma je doma!“

**Petr Chalupa: KDYŽ SE V ROCE 1956 NOVÝ DOMOV DOMOVEM
NESTAL** **(čestné uznání)**

Kdyby se mne dnes 76letého seniora někdo zeptal, zda mohu uvést adresu, o které lze říci, že pro mne vždy znamenala domov, označil bych dva domy ve dvou ulicích v Karlových Varech. V té první jsem prožil celé své dětství a klukovská léta. Také léta dospívání až do dne svatebního, kdy jsem se ve dvaceti letech oženil. Domovem se nám s manželkou stala adresa v té druhé ulici, kde s mojí drahou ženou již 56 let jako manželé bydlíme. A ten byt v panelovém domě rozhodně za svůj domov považujeme. Když je člověk starý, často vzpomíná. Nejsem si jistý proč tomu tak je. Možná proto, že akcí ubývá a ty vzpomínky se tak nějak samy vrší. A tak píší o těch, které se mi dodnes ostře vybavují. Ty z konce klukovských let.

Končili jsme tehdy základní školu v osmé třídě „závěrečnými zkouškami“, což byl přesně rok trvající hybrid komunistického školství, zřejmě převzatý od „sovětských soudruhů“, od kterých jsme se „všichni učili“. Cítil jsem, že přestává legrace, bezstarostnost a že rodiče, stále častěji mezi sebou opakují stejnou otázku. Něco jako "Kam toho kluka dáme"? To jsem rozhodně slyšet nechtěl. Znělo to podobně jako: „Kam s ním“?

Psal se rok 1956, „komouši“ byli na koni, estébáci (státní tajná bezpečnost) nalezli všude, lidé se báli otevřeně mluvit. Všichni kamarádi z ulice už věděli, kam půjdou studovat či se učit řemeslu. Já ne.

Měl jsem sice různé představy o průmyslové škole třeba elektrotechnické, ale ta představa se odvíjela ještě od mého klukovského experimentování s rozhlasem po drátě, na který jsem zapojoval žárovíčky a telefonní sluchátka, tak dlouho, až tato tehdejší přenosová technika zkolabovala v celé ulici. Byl jsem prostě stále ještě napůl dítě, navíc údajně třídně nespolehlivý element. Podvědomě jsem cítil, že komoušové mi ještě ukáží. O to více jsem byl připoutaný k rodině a ani v nejhorším snu si nedovedl představit, že bych měl žít jinde nežli doma. Doma a domov to byla maminka, taťka, babička, brácha a sestra. Domov byl dům ve Sládkově ulici. Bylo mi 14 let, vážil jsem asi 50 kilogramů a začal jsem si česat vlnku nad čelem. V tom rozhlase po drátě hráli tenkrát často „Třešňové květy“.

Přišly poslední prázdniny na základní škole. Nebylo na nich nic hezkého. Věděl jsem, že mám před sebou rozhodování, které nemohu ničím ovlivnit. Přihláška na střední elektro-technickou školu v Praze se vrátila s tím, že pro velký počet uchazečů jsem ani nebyl zařazen mezi ty, na které čekaly přijímací zkoušky. S podobným vysvětlením se vrátila i moje druhá volba, přihláška na

střední hotelovou školu do Mariánských Lázní. Beze zbytku se tak naplnilo sdělení soudruha ředitele ze základní školy, když mamince o pololetí ve sborovně zvýšeným hlasem a s třídním zápalem vmetl do tváře své sdělení o mé budoucnosti. Ono sdělení znělo jednoznačně a já si jej pamatuji doslovně: „Zaručuji se vám madam, že váš syn se nedostane na žádnou střední školu.“

Měl pravdu, nedostal jsem se. Ostatní kluci z ulice se mezi sebou bavili o přijímačkách, o tom, na kterou školu nebo učiliště kdo půjde, já jsem si připadal jako prašivý.

Dny prázdnin ubíhaly a kromě toho, že jsem věděl, že za to můžou "bolševici" nepřicházelo žádné řešení. Maminka i taťka, však ke konci prázdnin přece jen řešení našli. Manžel jedné kolegyně z práce od maminky, který byl členem KSČ (Komunistická strana Československa), byl právě čerstvě jmenován ředitelem „Odborného učiliště státních pracovních záloh č. 19 v Sokolově“. Tak se tohle šílené školské zařízení opravdu jmenovalo. Přitom označení školské, je z dnešního pohledu poněkud nadnesené. Bylo to takové malé komunistické zařízení, určené pro přípravu odborně vzdělané budoucí dělnické třídy. Bylo to takové „zařízeníčko“ pro předělání různě nevyhovujících mladých kluků mého věku. To označení nevyhovující mělo skutečně široký záběr. Od kluků, kteří propadali na „jedenáctiletkách“, jak se označovala tehdejší zrušená gymnázia, kluků kteří se dopustili ideologických pochybení na ostatních středních školách, kluků kteří měli již konflikt s tehdejší bezpečností ať už SNB (Sbor národní bezpečnosti) či STB (Státní tajná bezpečnost). Byli tam kluci z dětských domovů, synové vedoucích prodejen, co měli manka, kluci ze Slovenska, i kluci, které vyhodili z jiných učilišť. Prostě úžasná směsice, ale hlavně až na tři výjimky, byli všichni starší nežli já se svými 14 a půl roky. Myslím, že se mi do konce života nepodaří zapomenout ty pocity, které jsem měl, když jsem s maminkou jel poprvé do Sokolova, místa nového domova a mého pobytu v následujících třech letech na učilišti. Rodiče se za nás tehdy museli písemně zavázat, že v chemičce po vyučení zůstaneme ještě pět let pracovat.

Do Sokolova se tehdy jezdilo pouze osobním vlakem tzv. „dřevákem“. Označení pocházelo od typu vagónů s dřevěnými lavicemi a stahovacími okny s dřevěnými rámy. Okénka však většinou stáhnout nešla, protože kožené řemeny k tomu potřebné, někdo dávno uřezal. Někdy se stalo, že jsme okno dokázali otevřít, ale to zase do kupé šel smrad z kouřící lokomotivy a do očí litaly drobné kousky spalovaného uhlí. Vnitřek vagónů byly špinavý, zakouřený a smradlavý. V létě v nich bylo dusno a v zimě buď chladno, když parní topení nefungovalo anebo vlhké vedro, když topení sice hřálo, ale zase

z něho unikala syčící pára. Ale to jsem odbočil.

Při své první cestě do Sokolova mi bylo už tradičně špatně od žaludku. Nevím, zda tím napětím či tím, že jsem jakoukoliv jízdu a to čímkoliv v té době nesnášel. Když jsme s mamkou nastoupili, tak v příští tři čtvrtě hodině za okny vlaku ubíhaly zastávky Dvory, Chodov, Nové Sedlo, Jehličná. A potom už jsme byli na nádraží v Sokolově. Bylo odpudivé a na ceduli, která název označovala, prosvítalo ještě německé označení Fallkenau. Vystoupili jsme a okamžitě poznali i ucítili, že jsme jednak v hornickém městě, ale i městě s chemičkou. Pamatuji si, že bylo horko a já měl sváteční bílou košili, která během deseti minut zcela změnila barvu. Na celé tělo bubnovaly droboučké kousky popílku ze třech komínů elektrárny, která byla součástí chemičky a tvořila pozadí Sokolova. Popílek padal za límec, do vlasů a bylo nutné mít trvale sklopenou hlavu a nedívat se vzhůru, protože jinak jste měli okamžitě popílek i v očích. Ve vzduchu byl cítit všude přítomný zápach po karbidu a chlóru, smíchaný s kyselou chutí kyseliny mravenčí. Byl jsem vyděšený a maminka ztuhle zamlklá. Asi po půl hodině jsme se dostali před dvoupatrovou budovu internátu chemických závodů. Budova byla rozsáhlá s přístavbou přízemní jídelny. Co mne ihned upoutalo, bylo vysoké oplocení nahoře ukončené třemi řadami ostnatého drátu. Ostnatý drát byl obtočen i na okapech. Věděl jsem, že do tohoto učiliště státních pracovních záloh přicházím jen díky známosti maminky s paní, jejíž manžel na zdejším učilišti řediteloval. Přišel jsem v době, kdy už všichni ostatní kluci byli ubytováni a měli za sebou první seznámení. Soudruh ředitel nás s maminkou přijal vlídně, ale na mne působil přísným dojmem. Jak jsem později zjistil, opravdu přísný byl. Představil nás řediteli internátu, a od něho jsme se dozvěděli, že první rok nemohu do Sokolova z domova dojíždět, protože jak soudruh ředitel významně vysvětlil: „Je nutné, aby si hoši zvykli na kázeň a svůj nový domov“. To pro mne znamenalo, že musím být ubytovaný na internátu. Od toho sdělení jsem všechno ostatní vnímal jako v nějaké mlze a se zalehlýma ušima. Vzpomínám, že maminka polohlasně s panem ředitelem o něčem mluvila, ale i já tehdy poznal, že žádná jiná varianta není možná. Jen těžko jsem zadržoval slzy a nedokázal jsem si představit, že nebudu bydlet doma, ale v internátu. Sokolov jsme oba opouštěli opět vlakem, ale hlavně smutně. Vlak mířil domů a domov byl pro mne dům v ulici Sládkova“.

Styděl jsem se, měl jsem strach a žádnou představu toho, co mne čeká. Strach se zvětšoval každou minutou, protože bylo jasné, že nic nemůže odvrátit to, co již po neděli začne. Maminka se mne snažila uklidnit tím, že znovu a znovu opakovala: „Vždyť na neděli budeš jezdit domů“. Ona totiž neděle byla tenkrát jediným volným dnem. Sobota byla pracovní i v učilišti.

Chudák mamka, tenkrát nevěděla stejně jako já o OÚ SPZ CHZ Sokolov (Odborném učilišti státních pracovních záloh chemických závodů) zhola nic. Bylo to její i moje štěstí a dodnes jsem rád, že to bylo právě tak.

Přišlo pondělí a já znovu odjížděl do Sokolova s maminkou, kufrem a se slzami. S mamkou jsem se rozloučil na sokolovském nádraží a snažil se hrdinsky odolat touze, aby šla se mnou až do internátu. Maminka zamávala a najednou se mi zdála taková nějak malinká. Raději jsem se otočil a snažil se směle vykročit. A pak už jsem byl sám. Sám v cizím smradlavém a ošklivém městě. Ve městě plném špíny, kouře a popílku. Vláčel jsem svůj kufr ulicí U nádraží, přes Staré náměstí, do ulice K. H. Borovského, kde byl internát.

Zazvonil jsem, kolena se mi podlamovala a měl jsem sucho v krku. Otevřeli mi dva kluci o dvě hlavy vyšší nežli já. „Co chceš?“ nahradilo vítací formuli. Vykotkal jsem něco jako, že jsem ten nový, co nastupuje později. Čahouni však odpověděli otázkou: „Nemáš žváro?“ Neměl jsem a tak jsem se stal nezajímavým. Jeden z nich mne odvedl do „vychovatelný“ což byla místnost, kde se zdržovaly vychovatelky a asi půl roku i vychovatel. Vychovatelce co se mne ujala, bylo asi slabých čtyřicet, měla usměvavý výraz, pichlavé oči a velká trčící prsa. Soudružka Kulatá mne vyzvala: „Tak pojď, chlapče“, pohládila mne po hlavě a já jsem ucuknul. Odvedla do prvního patra, kterým se táhla dlouhá chodba, končící volným prostorem se stoly na „ping pong“. Po pravé straně byla řada od jedničky do desítky očíslovaných, v horní části prosklených dveří. Po levé straně byly dveře označené jako WC a umyvárna. Tak chlapče, tady budeš bydlet, řekla Kulatá a zase mi šmátrala po hlavě. Znovu jsem uhnul a zvědavě otevřel dveře pokoje číslo 5. Vykoukly na mne čtyři postele, dvě a dvě na každé straně a mezi nimi vždy jedna velká skříň. U okna stal malý stolek. Vyber si, kterou chceš, ty u okna jsou Szelsanyho a Václava, nabídla vychovatelka. Vzal jsem tu levou u dveří. Půlka skříně bude tvoje a půlka Václava, pokračovala. Věci je nutné mít ve skříni, nic nesmí být venku, ve skříni se musí udržovat vzorný pořádek! A dál chrčila: „Prádlo musí zařezávat do komínků, obuv odkládat v přízemí do botárny. Postel bude vzorně ustlaná, ložní prádlo složené pod polštářem, na postel se neseď, ani se po ní v průběhu dne neváli!“ Z úsměvu zbyly jen ty pichlavé oči, ruce měla založené na břicho a podpírala si jimi svá obrovitá prsiska. Jen vzdáleně jsem vnímal další a další „smí se, nesmí se, je nutné, pravidelně, pečlivě, urychleně, soudružsky a bezchybně a neprodleně hlásit“. Naštěstí se otevřely dveře a vstoupil podsaditý kluk, tmavý a s rozpláclym nosem boxera, další obyvatel od této chvíle „našeho pokoje a nového domova“. Vytušil jsem správně, že to bude Szelsany. Natáhl jsem ruku a představil se jako, že jsem Petr. Jeho tlapa lehce rozdrtila moje prsty a koutky úst pronesly „Ondrej“. Po

tomto „seznámení se“, pokračovala vychovatelka ve výčtu dalších „musí se a je nutné“, ale najednou zmlkla uprostřed věty. Ondrej se totiž rozvalil na postel a nohy si umístil na pelest. „Szelsanyyyy!“ zaječela soudružka Kulatá, „vztýýýk!“ Byla na jedné půlce tváře rudá a na druhé půlce bílá. Ondrej se vymrštil a postavil do pozoru. „Dvacet klikůů“, zařvala najednou vychovatelka zvláštním, ale přesto velmi tichým hlasem. Barvy ve tvářích se jí vyměnily. Szelsany se z pozoru skácel do lehu na břicho v podporu na rukou. Dvacet kliků provedl v šíleném tempu a silně se při tom šklebil. Vychovatelka se beze slova otočila a z pokoje odešla. „Kurváá, je to blbá kráva“, řekl Ondrej a jen co klika dveří cvakla, znovu se skácel na postel.

Snažil jsem se narovnat do své půlky skříně své trenýrky, košile, kapesníky a další věci, kterými mne maminka do „intru“ vybavila. Právě když jsem se pokoušel o zařezávající komínek trenek, dveře se znovu otevřely a vstoupil další kluk. Byl hubený s vpadlými tvářemi, bílou pletí, pihatý a svůj příchod ohlásil i zvukově velmi hlasitě zatáhl do nosu zelenou nudli, která se mu pohupovala u nosu. Vzápětí se ozvalo ze Szelsanyho postele: „Kurváá Venco, vysmrkni si néé!“ Kluk si vytáhl složený kapesník, přidržel si jej dvěma prsty stále složený na nose, dvakrát zmáčknul a neposkvrněný jej vrátil do kapsy. Potom mi podal ruku – tu stejnou, s kterou likvidoval svojí nosní nudli a zahuhlal: „Já jsem Václav Václav“. Rychle jsem se snažil svojí ruku odlepit od jeho a zároveň usilovně přemýšlet, co je to zase za fór nebo chyták. Nebyl to chyták, on se tak skutečně jmenoval. Později jsem se dozvěděl, že Vencu našli v roce 1945 ruští vojáci někde v příkopu, kde jej neznámo kdo, odložil asi jako 3 leté dítě. Možná mladší a možná, že místo, kde jej našli, nebylo ani v Čechách. Vzali jej sebou a předali nějaké české rodině, která je pak později odložila do nějakého útulku. Venca neměl rodiče, národnost, neměl věk, neměl nic. Všechno mu bylo určeno úředně, včetně jména Václav Václav.

Jen jsem si stačil odbýt seznámení s Vencou Vencou a už se dveře znovu otevřely a vevalil se vysoký obtloustlý a rudolící kluk s černými kudrnatými vlasy. A tak jsme tam stáli čtyři kluci, každý si jistě myslel to svoje o těch druhých, ale já si jen pamatuji, že jsem si uvědomoval, že skončilo něco, co se již nikdy nemůže vrátit a zároveň, že skutečně skončila veškerá legrace, která vlastně ani vůbec nezačala.

Z chodby se ozval hvizd píšťaly a řev „nááástup na obědě!“ To „služba“ na patře ohlašovala, že první ročník má čas oběda. Tři kluci z našeho pokoje a já po vyzvání „fofr vole“, jsme vyběhli na konec chodby, kde se už řadily „osádky“ dalších pokojů. Říkám řadily, protože celé patro se sešikovalo do trojstupu. A již přicházely „velký prsa“, jak jsem si v duchu označil vychovatelku Kulatou. Postavila se před seřazený útvar a udělala něco, co

připomínalo pozici po povelu pozor! Kluk, který předtím pískal na píšťalu a křičel „nástup na oběd“ připochoďoval z boku útvaru, postavil se před velký prsa a silným hlasem odříkal: „Soudružko vychovatelko, první patro, pokoje číslo jedna až deset, jsou připraveny k nástupu na oběd.“ Odpovědí mu byl povel: „Odchod na oběd“. Sestupovali jsme v trojstupu po schodech do suterénu internátu, kde byla jídelna. Na schodech jsme se potkali s dalším „štrůdlem“ tvořeným trojstupy asi stejně starých kluků. „Vole, to sou zámečníci, žerou před náma“ vysvětlil Ondrej.

Vytvořili jsme zástup, který se posouval směrem k výdejnímu okénku. Kuchařka plácla na talíř čtyři kolečka houskových knedlíků, další přidala hnědou omáčku a tenounký plátek vařeného masa. Dopotácel jsem se ke stolu, kde se ostatní tři kluci z našeho pokoje už ládovali, jako by 14 dnů nejedli. Mně se zvedal žaludek, jednak z pohledu na houskové knedlíky a divnou hnědou omáčku, ale také z toho napětí, povelů a dosud nabytých dojmů. Mísa s polévkou byla už skoro prázdná, ale i tak jsem ještě několika protipohyby naběračky získal vlažnou vodu, v níž plavaly kroupy. Budem zase prdět, utrousil Václav. Šťoural jsem se příborem v hnědé omáčce a odsouval knedlíky na okraj talíře. „Ty nežereš knedliky?“ otázal se tiše Ondrej. Zavrtěl jsem hlavou na znamení, že je nejím. Budeš mi je vždycky dávat a dyby néé, tak ti flusnu do talíře a stejně mi je pak dáš, uzavřel tichou konverzaci.

Sen se stále prohluboval, a já néé a néé se probudit. Odcházeli jsme z jídelny opět v trojstupu, byl jsem celý roztřesený a tušil jsem, že ty proudy sprostých slov, co jsem za těch několik málo hodin v tomto „novém domově“ vyslechl, budou jen předehrout k něčemu dalšímu. Byl jsem si skoro jistý, že tento "domov" se mi domovem nestane....

Jéňa Lukeš pajdal topolovou alejí k jeho rodnému domu. Nebyl tady několik měsíců, vlastně od chvíle, kdy jej odvezla sanita do nemocnice. Napadal na pravou nohu. Šoural se, ale šel. Sestra Blažena mu předpověděla už dávno, že sám v chalupě po rodičích zajde na špínu a shnije v nepořádku. Ale jemu to nevadilo. A nebýt toho, že počátkem března spadl ze stromu, když prořezával staré malináče, nikdo by jej za nic na světě z chalupy nedostal. Ale něco se v něm pochroumalo. Doktoři říkali, že kosti v pánvi, ale Jéňa už dnes ví, že to nebyly jen kosti, ale že tím pádem si především poranil duši. Nejvíc mu bylo líto Puňti, jeho čtyřnohého věrného přítele. Taková ta vesnická směs, smáli se mu chlapi, ale Jéňa dobře věděl, že Puňťa není jen nějaký obyčejný voříšek. Nakonec mu Blažena slíbila, že se o chalupu i Puňtu postarají, než mu tu pochroumanou hnátu dají doktoři do pořádku.

Cestou projelo pár aut, ale nikoho nepoznával. Jako by vůbec nic nepoznával a přitom tudy chodil každý den už jako dítě do školy do sousední vesnice. Jezdil tady na kole do práce do oujezdského družstva nebo traktorem, ale najednou mu připadaly topoly cizí, vzdálené. A přitom uběhlo jen pár měsíců, vlastně jedno léto. Slunce usedalo na západě za les a nechávalo červeně krvavý obzor. Za chvíli bude večer a tma. Pozdní zářijový večer. Babí léto. Sice ještě teplý, ale podzim už se hlásí o svoje slovo. Ale co, Jéňa přespí buď u kamarádů, nebo klidně u nich doma ve stodole na seně. Spával tam občas hlavně v létě, ještě když byl chlapec. Stébla uschlých trav píchaly do zad, ale voněly romantikou, mládím a vírou v nesmrtelnost.

S jídlem si taky nedělá starosti. Koupil si chleba a buřty, klidně si rozdělá ohníček a bude si připadat zase jako kluk. Jen ten chudák Puňťa se mu nebude motat kolem nohou.

Už je na kopci. Noha bolí, ale už za chvíli uvidí hřebenáče jejich střechy. Takové ty tmavě červené. Jako kluk je vyhlížel, když se vracel ze školy a vlastně se za ten jeho život nic nezměnilo. Tu střechu dělal ještě jeho dědek. Moc si ho už nevybavuje, umřel, když byl Jéňa prvňák, sotva chodil pár týdnů do školy. Na kopci se před Jéňou otevřelo vesnické údolí. Pravda, kostel tady nemají, ale jinak všechno, co je k životu potřeba. Hlavně les a splav, tam se učil plavat.

Zase si sedne pěkně na lavičku před ten jejich domeček, bude se koukat po dvoře a pozorovat cvrkot. Měl to udělat už dávno. Měl se sem vrátit, vydat zpátky. Vždyť ještě není tak starý, aby poslední roky prožil v důchodáku. Nakonec Blaženu přemluví a vrátí se zase domů. Nějak to zvládne a pořídí si nového Puňťu, aby nebyl tak sám. Blažena mu nakonec slíbila, když jí podepisoval ten domov důchodců a převod chalupy na synovce, že jen chalupu trochu opraví a pak se uvidí, udělají mu tam jednu světničku, budou za ním jezdit o sobotách a nedělích, synovec s dětmi, bude mu zase veselo.

No jo, už se do toho asi dali, vidí, že střecha má cihlově sytou barvu. Začali se střechou, nakonec to potřebovala. Vždycky si říkal, že by taky měl něco s chalupou udělat, ale pro koho by to dělal. Měl se oženit. Máma mu pořád nějaké ženské dohazovala, že zůstane v chalupě sám. Jenže v mládí to z blbosti neudělal a čím byl starší, zvykl si na svoje staromládenecké hospodářství, že mu vlastně nic nechybělo.

Blíží se k chalupě, ale ... tohle přece není jeho chalupa. Nepoznává nic. Kolem domu je staveniště. Zahrada je rozkopaná, haldy země se vrší všude kolem, kde o senách a otavách stávaly kupky sena. Nejen nová střecha, ale vyměněna všechna okna, u domu je přistavěna veranda. A ... v kapse štrachá klíče. Vyndá dlouhý klíč a otvírá si branku vedoucí na dvorek. Ve svazku má ještě jeden klíč. Od domu. Ale jak jde blíž, poznává, že mu bude k ničemu. I dveře jsou vyměněné. Přišourá se k oknu. A snaží se nahlédnout do místnosti, kde bývala sednice. Všechno je pryč, vyházené, jen betonová podlaha, stěny holé. Kde je jeho židle? A Puňťův pelíšek? A ten jejich krucifix, co visel u okna. A nade dveřmi nápis: Kde bůh hospodaří, tam se dobře daří? Kde je jeho domov? Jeho mládí? Tohle přece není ... udělalo se mu slabo.

Došel ke starému ořešáku, vytáhl láhev piva. Cinkaly mu o sebe v batůžku celou cestu. Otevřel pivo o lavičku. Dělal to tak vždycky. Takový starý grif. Napil se a hořké pivo mu vletělo do nosu. Seděl a díval se na svou rodnou chalupu. Tady se opravdu narodil? Je to už dávno, strašně dávno, ale najednou už neměl domov. Nikam nepatřil. Ani sem, ani do důchodáku. Bylo mu smutno. I pár slz si našlo cestu po starém obličejí do údolí vrásek a jizev.

Vstal a došoural se na zahradu. Jen ty stromy zůstaly zatím nedotčené. I ten osudový malináč: „Nebýt tebe, možná ...“ ale věděl, že stromy za nic nemůžou. Za všechno můžou lidi. Jejich závist, chamtivost, zloba. Snažil se utrhout jablko, ale nohou projela bolest, jako by mu někdo do ní vrazil ostrý nůž. Musel chvíli nehybně stát. Už nikdy nebude česat jablka. Už nikdy si nebude trhat třešně přímo do pusy. A jak chutnaly? Líp než všechny pochoutky

a pamlsky. Čerstvě natrhané třešně.

Bolest ustupovala, pomalým krokem se dobelhal ke stodole. Škvírou se díval dovnitř. Slunce ještě stále zcela nezapadlo, takže viděl jejich skříně, teď už nepotřebné, některé rozbité, utrhané nohy. Všechno nechané napospas myším. Jeho celý život. I on už je vlastně nepotřebný. I jeho postavili někde do kouta, aby nepřekážel. Do důchodáku.

Všechno je pryč, celý jeho život. Zůstaly sliby jeho sestry, švagra a synovce. Neboj, postaráme se o tebe. A o Puňtu. Postarali se. Jeho šoupli do důchodáku a Puňtu do útulku. Jo kdyby byl aspoň Puňta. Ten ho držel při životě. Sice se šoural, ale jak jen trochu mohl na tu chromou haksnu, zašel do útulku. To bylo vítání a radosti. Škoda že si nemohl vzít Puňtu k sobě. Ředitelka mu to nepovolila. Procházeli se kolem řeky a vyprávěl Puňtovi všechny ty bolístky, které prožil. A Puňta věrně poslouchal, otíral se mu o nohy a čekal, že mu v pytlíku přinese nějakou dobrotu. Sedli si pak na zem, jen se mu špatně vstávalo, musel se vždycky opřít o hůl, ale nějak to zvládnul. Puňta šmejdil čumákem kolem, cítil dobrotu. Potvora jedna chlupatá, ale když jej zase musel vrátit do útulku. Viděl ty smutné oči. I když sliboval, že zase zítra přijde, že zase budou aspoň pár hodin spolu.

Všechno je pryč. I Puňta je pryč. Potřeboval volnost, proběhnout se dle libosti po zahradě a ne kotce někde v útulku. A Jéňa mu volnost nemohl dát. Vyčítal si svoji nemohoucnost. Kdyby tenkrát nespádl, Puňta by se ještě dneska určitě motal po dvorku, nadšeně by jej vítal, když by se vracel z nákupu. Ale kdo jej uvítá dnes? Starý ořešák?

Rodný dům je pryč. Připadalo mu, jako by dům vyhořel a na jeho místě někdo postavil dům nový, ale už to nebyl ten dům, kde žil s mámou a tátou, už mu chyběl ten duch, ty vzpomínky, prostě všechno. Zůstala tady jenom lavička, ta neshořela. A taky starý ořešák. Jediný pamětník. I ten se dívá celý život na ten dům. A kdo ví, jestli i jemu není smutno.

Najednou bylo Jéňovi všechno jedno, jestli bude mít kde přespat, jestli bude mít, co jíst. Stejně ho zase odvezou do důchodáku.

Otevřel dalšího lahváče. Měl jich vzít víc, ale copak by je unesl? Láhev vypil na jeden zátah. Vstal a objal starý ořešák. A pak ... jako by se stal zázrak. Jako když hráli ve čtvrté obecné tu hru, jak se lípa otevřela a ukryla Haničku.

Teď se rozestoupil ořešák. Jéňa do něj vstoupil. Procházel jím, jako by byl v nějakém muzeu. Poznával, co v sobě ořešák celá ta léta skrýval. Tajemství starého ořešáku. Jako by si každý okamžik jeho dětství a života nahrával na filmový pás. A Jéňa byl opět dítětem, jezdí po dvorku na tříkolce a směje se na

celé kolo. Vítr mu čechrá vlasy a Jěňovi připadá svět nekonečně krásný. Houpe se na houpačce, visela přece na ořešáku. Je zase dítětem. Ví, že se už nikdy tam do světa mimo ořešák nevrátí. Zůstane tady v tomhle bezpečném exilu navěky dítětem, bezstarostným dítětem, nebude se muset dívat na všechny ty, kteří jej podvedli, ošidili, zradili. A najednou je s ním i jeho Puňťa, chce se s ním taky houpat, houpy, houpy, kočka snědla kroupy, to mu říkávala maminka, když byl malý klouček ...

Ráno, sotva se slunce začalo probouzet k životu, jede na kole Karel Prokeš do kravína. Jen letmo pohlédne na staveniště u sousedů. Je sice ještě šero, ale ... málem spadne z kola ... na starém ořešáku se houpe, no jo, je to on ... Jěňa!

Texty neprošly jazykovou úpravou.

